

## Velkommen til niende årsmøtet i Agder Vitenskapsakademi, 2011

### *Ærede akademimedlemmer og gjester!*

Velkommen til det niende ordinære årsmøtet i Agder Vitenskapsakademi! Welcome to the ninth annual meeting of Agder Academy of Sciences and Letters! A special welcome to our guests today: the president of the Norwegian Academy of Science and Letters, professor Øyvind Østerud and wife Mrs. Kirsten Thorsen; Member of Parliament, Mrs. Kari Henriksen; from our Poznan Chapter, the president, professor Jacek Fisiak, and the chapter board member and secretary, professor Wojciech Gokusinski, also member of our academy and the Poznan Chapter, professor Julian Malicki. A special welcome also to our two new foreign members, professor Wim Vandenbussche and dr. Alastair Walker.

Da Agder Akademi blei reetablert som vitenskapsakademi i 2002, gav vi oss 10 år til å bygge institusjonen. Nå som det har gått ni år, er det en god mulighet til å se hvor langt vi er kommet, ett år før 10-årsjubileet.

### **Medlemsmøtene, årboka**

Fra 2003 har vi hvert år gjennomført et fullt møteprogram, dvs. fire medlemsmøter i året: vinter-, vår-, sommer- og høstmøte, det siste er da årsmøtet. Gimle Gård er etablert som fast møtearena. Det er Vest-Agder fylkesmuseum som forvalter Gimle Gård, og vi takker museet for godt samarbeid. Medlemsmøtene er åpne for publikum, og det er alltid et visst innslag av interesserte utenom medlemmene, som kommer for å høre foredrag.

På møtene har vi etablert en del faste innslag. Serien "Agder-forskere før UiA" presenterer tidligere forskere med tilknytning til Agder. En av de siste som har vært presentert, er Hendrich Nicolai Jæger, byfogden i Arendal som grunnla nederlandstikken i Norge, og som professor i tysk ved UiO, John Ole Askedal, kom ned og foredrog om. Vi bruker foredragsholdere fra hele landet, og utlandet – i tillegg til våre egne medlemmer, naturligvis. Vi har gjennomført minnetaler når medlemmer er gått bort, og vi har også begynt en serie med korte beskrivelser av maleriene i den salen vi bruker på Gimle Gård, Malerisalen. Det er kunsthistorikeren Frida Forsgren ved UiA som holder disse foredrag, og meningen er at etter hvert skal vi få beskrevet og dokumentert hele malerisamlingen på Gimle Gård, som i si tid var Norges største. Alle møtene og foredrag på møtene er dokumentert i akademiets årbøker, som er kommet hvert år fra og med 2002. Akademisekretæren har vært redaktør i hele perioden, og har hatt hovedansvaret for at bøkene foreligger til årsmøtet. Årboka for 2010, som vil bli lagt fram her i dag, er på 256 sider. Til sammenlikning var den første årboka, for etableringsåret 2002, på 82 sider.

### **Medlemsutviklinga, Nupen-diplomet**

Fra 68 konstituerende medlemmer i 2002 (det var de professorene, på daværende HiA og ellers, som vi hadde oversikt over, og som var bosatt i Agder det året) har akademiet gjennom årlige innvalg nå nådd ca. 220 medlemmer. Etter statuttene kan akademiet ha 100 medlemmer fra Agder, 50 fra resten av landet og 50 fra utlandet, dvs. medlemmer under 70 år. Når et medlem når 70 års alder, blir plassen ledig til nytt innvalg, men medlemmet som er blitt 70, beholder naturligvis fortsatt sine fulle medlemsrettigheter. Derfor kan medlemstallet overstige 200, nå altså ca. 220. Fra 2003 har vi hatt et flott medlemsdiplom, laga av Kjell Nupen, som alle nye medlemmer får tilbud om. De aller fleste har takka ja til å få et originalt Kjell Nupen-trykk, som jo diplom er. Akademiet kan ha inntil 5 æresmedlemmer. I 2003 blei tidligere rektor ved HiA, Knut Brautaset, innvalgt som akademiets foreløpig eneste æresmedlem.

Innvalgsprosessen har hatt et relativt høyt tempo, for å kunne nå et tilnærma fullt akademi etter 10 år. Utfordringa ved innvalg av opp til 20 nye medlemmer flere av åra, har vært å sikre at kvaliteten forblir så høy som vi ønsker. Jeg mener vi har klart det ved den innvalgsprosessen vi har gjennomført hvert år. Nå er snart alle plassene fylt, slik vi har planlagt det fram mot 2012. I år var det således ingen ledige plasser for nye medlemmer fra Agder. Det betyr at akademiet har 100 medlemmer fra Agder under 70 år. Det betyr videre at det ikke lenger er slik at professorkompetanse eller professorstilling er nok til å bli innvalgt i akademiet. Og slik bør det være, som det er også i DNVA i Oslo, og i DKNVS i Trondheim. Før krigen var i prinsippet samtlige norske professorer medlemmer av DNVA. I dag er ca. 5% av norske professorer medlemmer av DNVA. Dette betyr altså at det fra nå av blir en skarpere konkurranse om medlemskap i vårt akademi, og det er et godt tegn. Det viser nemlig at Agder som akademisk region er langt mer utvikla nå i 2011 enn det var i 2002. Samtidig er det slik at de to andre kategoriene medlemmer, fra resten av landet (inntil 50 plasser) og fra utlandet (også inntil 50 plasser), ennå ikke er fylt helt opp med medlemmer (under 70 år).

### **Forholdet til UiA**

Forholdet til Universitetet i Agder er det aller beste. Universitetet stiller fri stasjon til rådighet og støtter driften av akademiet med et mindre, men fast beløp i året. Vi er svært takknemlig for alt dette. I år har sekretariatet flytta fra én bygning til en annen på campus. Vi er godt fornøyd med det, men sjølve flytteprosessen var noe krevende før alt kom på plass. Et viktig formål med et vitenskapsakademi er gjennom innvalg av medlemmer og gjennom prisutdelinger å vise hva som skal gjelde for kvalitativ god forskning, å definere en standard for god vitenskap. Vi tror derfor det er verdifullt for et universitet, og spesielt for et ungt universitet under etablering og oppbygging, å ha et standardsettende akademi i sin umiddelbare nærhet. Samarbeidet med universitetet har vært og er særdeles godt, så stor takk til UiA for det!

### **Forholdet til andre akademier**

Akademiet har lagt vekt på å bygge gode og nære relasjoner til søsterakademier i inn- og utland. I 2002, ved reetableringa av akademiet som vitenskapsakademi, stod sju europeiske akademier faddere til vår egen etablering, med British Academy i spissen, og sammen med andre akademier i Tyskland, Danmark, Sverige og Norge. Både DNVA og DKNVS var representerte ved sine presides, og det gode forholdet har vart og utvikla seg i alle åra etterpå, også med NTVA i Trondheim. Vi har også jevnlig kontakt med akademier i utlandet, mest likevel med svenske akademier. På årsmøtene har det således hvert år vært gjester fra søsterakademier i inn- og utland.

### **Sørlandets kompetansefonds priser**

I nært og godt samarbeid med Sørlandets kompetansefond har akademiet hvert år delt ut to priser: Sørlandets kompetansefonds forskningspris og Sørlandets kompetansefonds populærvitenskapelige pris. Seinere i dag vil jeg ha gleden av å dele ut prisene for 2011.

Av akademiene i Norge er vi aleine om å dele ut en populærvitenskapelig pris, og vi har fått mye ros for at vi på den måten belønner fremragende arbeid som retter seg mot "opplysning av allmennheten", som det heter. Takk til Sørlandets kompetansefond for godt samarbeid!

### **Nobel- og kavlimøtene**

I forbindelse med populærvitenskap vil jeg nevne nobelmøtene som akademiet begynte med i 2007. Ideen tok vi fra Gøteborg universitet, der de hver høst har flere kvelder med møter om de ulike nobelprisene, én kveld for hver pris. Det ville blitt for mye for oss, så vi samler alle prisene, og også abelprisen og holbergprisen, på en



kveld i begynnelsen av desember, med et 15-minutters foredrag om hver pris. De fleste foredrag blir holdt av våre egne akademimedlemmer. For hvert år har publikum og tilhørerantallet økt på disse møtene. Med start kl. 19 holder vi på til noe over 21. De siste to åra har vi hatt et godt og fruktbart samarbeid med Kristiansand filosofikafé. Også foredrag på nobelmøtene blir trykt i årbøkene. I tillegg til nobelmøtene, som holdes i Kristiansand, har vi også (2009) begynt med kavlimøter i Grimstad, nemlig annet hvert år når kavliprisene (i nanovitenskap, astrofysikk og neurovitenskap) blir delt ut av DNVA i Oslo.

### **Poznan Chapter**

I 2009 etablerte akademiet en egen avdeling i Poznan, Polen. Såvidt vi vet er det første gang i historien at et akademi slik har oppretta en satelitt i et annet land. Bakgrunnen var at det blant de utenlandske medlemmene i akademiet viste seg å være hele ni fra Poznan. Disse ni blei da den basis vi oppretta avdelinga i Poznan på. Avdelinga fikk navnet "Poznan Chapter of Agder Academy of Sciences and Letters". Hovedformålet med avdelinga er å styrke forskningsforbindelsen mellom Agder og det sterke akademiske miljøet i Poznan, der de har nær 20 institusjoner med forskning og høyere utdanning, og blant dem det store Adam Mickiewicz-universitetet med ca. 55.000 studenter, og det medisinske universitetet med ca. 10.000 studenter. Chapteret har nå 21 medlemmer. Formelt er de medlemmene av chapteret som ikke er fullt medlem av akademiet, assosierte medlemmer. Ifølge statuttene er det styret som avgjør om assosiert medlemskap. Nye medlemmer av Poznan Chapter blir derfor tatt opp gjennom vedtak i akademiets styre. Chapteret har eget styre, eget budsjett og regelmessige møter. Det er offisielt registrert i Polen som en polsk forening. Chapteret har eget stort kontor i Poznan med alle fasiliteter, stilt til rådighet av rektor ved Adam Mickiewicz-universitetet, Bronislaw Marciniak. Vi får en rapport om virksomheten i chapteret fra styrelederen, professor Fisiak, på årsmøtet i dag.

### **Økonomi**

I den første etableringsfasen fikk akademiet vesentlig støtte fra flere hold. Sørlandets kompetansefond, Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune var de største bidragsyterne, mens Arendal og Grimstad kommuner bidro med mindre beløp. I en vanskelig økonomisk periode hjalp et generøst bidrag fra Rasmussen-gruppen oss over ei kneik. Seinere har vi arbeidd med å legge et godt og solid økonomisk grunnlag for videre drift, bl.a. ved å bygge opp et større driftsfond. Vi betaler en god kompensasjon til akademisekretæren pr. år. Sekretæren den eneste i valgt verv som får økonomisk godtgjøring for sin innsats. Fra i år gir vi imidlertid en mindre kompensasjon også til arrangementsansvarlig. Videre har vi i sekretariatet én ansatt i full stilling, og dessuten periodevis ansatte på timebasis.

### **Hjemmeside**

Akademiet har utvikla egen hjemmeside på internett med adresse [www.agdervitenskapsakademi.no](http://www.agdervitenskapsakademi.no).

Webmaster er Thor Kristian Hanisch og styreansvarlig professor Per Kjetil Farstad. Takk til begge for arbeidet med å drifte og videre utvikle akademiets hjemmeside! Akademiet eier også nettportalen [www.agderkultur.no](http://www.agderkultur.no), som i gjennomsnitt har en leser annethvert minutt døgnet rundt. Siste måned (september 2011) var det 26.082 såkalte hits. Takk til Torvald Slettebø, som har hovedæren her.

### **Xristos Research Centre, Lesbos**

Akademiet har så mange eierandeler i Xristos Research Centre på Lesbos at vi har disponert ett rom hver uke gjennom hele sesongen fra mai til oktober. De ukene som ikke brukes av våre egne medlemmer, tilbyr vi medlemmene av DKNVS i Trondheim, ettersom vi har en samarbeidsavtale med Selskabet fra 2005. Dette er en

samarbeidsavtale som Selskabet og daværende HiA inngikk i 2003, og som så akademiet tiltrådte i 2005.

### **Fram mot jubileumsåret 2012**

Takk til styrets medlemmer og varamedlemmer, til akademisekretær og arrangementsansvarlig Olav Breen, til Thor Kristian Hanisch og hans stab, prisjuryene og valgkomiteen! Nå kan vi ta fatt på siste arbeidsår før jubileet neste år: 10 år som vitenskapsakademi og 50 år siden Agder Akademi blei stifta 27. oktober 1962.

Velkommen alle sammen til årsmøtet i Agder Vitenskapsakademi 2011!

*Ernst Håkon Jahr, preses*